

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร
AI Competency Development Guidelines for Educational
Management at Rajabhat Ratanakosin Group Universities
in Bangkok

พงษ์ศักดิ์ ผกามาต¹, ศศิรดา แพงไทย², ฤทธิเดช พรหมดี³ และณัฐชยา สมมาศเดชสกุล⁴

Phongsak Phakamach¹, Sasirada Pangthai², Ritthidech Phomdee³

and Natchaya Sommartdejsakul⁴

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจัยบัณฑิต

^{1,2}Faculty of Education, Pitchayabundit College

^{3,4}สถาบันพัฒนาศักยภาพมนุษย์แห่งอนาคต

^{3,4}Advanced Future Talent Academy (AFTA)

Corresponding Author e-mail: phongsak.pha@rmutr.ac.th

Received: 2025-05-29 Revised: 2025-07-02 Accepted: 2025-07-25

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคูณลักษณะ องค์ประกอบ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาคูณลักษณะ จากการวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร จำนวน 12 คน 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบ จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากร จำนวน 558 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน 3) การตรวจสอบโดยใช้วิธีทวิภาคีสามเส้าด้านข้อมูล และ 4) การนำเสนอแนวทางการพัฒนาโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนาและข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการแสดงองค์ประกอบเชิงสำรวจรวมถึงตัวบ่งชี้

ผลการวิจัยพบว่า 1) คูณลักษณะของสมรรถนะเชิงเอไอมี 3 ด้าน ได้แก่ (1) การรู้เอไอ (2) การใช้และการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือเอไอ และ (3) การปรับตัวการเปลี่ยนแปลงเอไอ 2)

องค์ประกอบหลักของสมรรถนะเชิงเอไอมี 3 ด้าน ได้แก่ (1) พุทธิพิสัย (2) ทักษะพิสัย และ (3) จิตพิสัย ส่วนองค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) พื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ (2) การเข้าถึงเอไอ (3) การใช้เอไอ (4) การผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอ (5) การสื่อสารเอไอ (6) การจัดการสื่อเอไอ และ (7) การประเมินค่าเอไอ 3 แนวทางการพัฒนา 5 วิธี ได้แก่ (1) การเรียนรู้และพัฒนาด้วยตนเอง (2) การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ (3) การใช้กรณีศึกษา (4) การเรียนรู้ผ่านเอไอ และ (5) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่วนการพัฒนาทำได้โดยใช้กระบวนการ ASIMI

คำสำคัญ (Keywords): สมรรถนะเชิงเอไอ; การจัดการศึกษา; มหาวิทยาลัยราชภัฏ

Abstract

This research aimed to investigate the characteristics, components, and present guidelines for developing AI competency for educational management at Rajabhat Ratanakosin Group Universities in Bangkok. A mixed-methods research approach was employed, with the research process consisting of four steps: 1) Studying the characteristics through document analysis and in-depth interviews with 12 administrators, 2) Analyzing the components based on surveys from 558 sampled administrators, lecturers, and personnel, obtained through multi-stage random sampling, 3) Verifying the components using data triangulation methodology, and 4) Presenting guidelines for AI competency development through a connoisseurship involving 9 experts, selected purposively. Research instruments included structured interview forms, questionnaires, and focus group discussion guides. Qualitative data were analyzed using descriptive content analysis, while quantitative data were analyzed by exploring components and indicators.

The research findings indicate that: 1) The characteristics of AI competency for educational management at Rajabhat Ratanakosin Group Universities in Bangkok, consisted of 3 aspects: (1) AI literacy, (2) the use of and problem-solving with AI tools, and (3) adaptation to AI changes; 2) the core components of AI competency were: (1) Cognitive domain, (2) Psychomotor domain, and (3) Affective domain. The sub-components were: (1) Computer and AI fundamentals, (2) AI access, (3) AI usage, (4) AI media production and creation, (5) AI communication, (6) AI media management,

and (7) AI evaluation; and 3) the development guidelines included 5 methods: (1) self-directed learning and development, (2) online learning, (3) using case studies, (4) learning through AI, and (5) practical workshops. The development process could be implemented using the ASIMI process.

Keywords: AI Competency; Educational Management; Rajabhat University

บทนำ (Introduction)

ยุคแห่งการพลิกโฉมทางการศึกษา (Education Disruption) ของประเทศไทยและทั่วโลก ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงและต่อเนื่องต่อการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษารวมทั้งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายอย่างก้าวกระโดด (Phakamach, 2023) แต่ในสถานการณ์จริงพบว่าการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีอุปสรรคในการนำสถาบันไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพของผู้เรียนรวมถึงผู้ที่สำเร็จการศึกษายังคงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานโดยอาจมีสมรรถนะหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่คาดหวังไม่ตรงตามทักษะในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารระดับสูงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการคิดและรูปแบบการบริหารงานแบบใหม่ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (Reddy et al., 2022; Phakamach et al., 2023) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งการเรียนรู้ปัญญาประดิษฐ์หรือเอไอ (Artificial Intelligence or AI Literacy) ที่ต้องมีการวางแผนกลยุทธ์เชิงเอไอให้สมบูรณ์และครอบคลุม เช่น การจัดโครงสร้างเชิงเอไอ การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศเอไอ การสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษา การจัดการศึกษาออนไลน์ ตลอดจนการควบคุมและการประเมินผลกลยุทธ์เข้ามาบูรณาการให้เป็นรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผู้บริหารระดับสูงต้องมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถาบันอุดมศึกษาทุกชั้นตอน (Kang, 2023; Saib et al., 2023; Phakamach et al., 2023; Jafar & Keykha, 2024; Routray & Khandelwal, 2024)

สำนักงานกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) เล็งเห็นความสำคัญของระบบไอซีทีเพื่อการจัดการศึกษา การเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่มมีความรู้และทักษะหรือสมรรถนะเชิงเอไอ (AI Competency) ที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ รวมถึงการปฏิรูปกระบวนการให้บริการเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและก่อประสิทธิผล (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2019) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งนั้นต้องมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถาบันและความสำเร็จของผู้เรียน ผู้บริหารที่ดังนั้นต้องมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะหลายประการ ที่

สำคัญประการหนึ่งคือ การปรับตัวท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงเชิงเอไอทางการศึกษา (AI Transformation) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเอไอและการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอให้เกิดขึ้นกับคนในองค์กรนั้นก็คือ บุคลากรสามารถสรรค์สร้างรูปแบบการทำงานเชิงเอไอรวมถึงการสร้างสื่อและใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอ (Saib et al., 2023) ดังนั้นบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้แบบใหม่เพื่อให้ทันกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษายุคเอไอ โดยการประยุกต์ใช้กับระบบไอซีทีเพื่อการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางวิชาการสูงสุด (Phakamach et al., 2023; Marengo et al., 2024; Aad & Hardey, 2025)

จากสภาพปัจจุบันพบว่า การสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดการเทคโนโลยีดิจิทัลและเอไอให้มีประสิทธิภาพเป็นประเด็นสำคัญทางการศึกษา (Kang, 2023) โดยนำมาเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการจัดการในสถาบันการศึกษา เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่ทันสมัยและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้มีผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งการใช้ระบบไอซีทีและสมรรถนะเชิงเอไอของบุคลากรจะเป็นทรัพยากรสำคัญกับจัดการให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย (Jafar & Keykha, 2024) อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเอไอเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบย่อมมีรูปแบบการใช้งานอย่างเหมาะสมเป็นประเด็นสำคัญ หากมีการบริหารจัดการระบบไอซีทีที่เป็นระบบ การสร้างและบริการข้อมูลดิจิทัลและเอไอเพื่อการศึกษาให้ครบวงจรที่สามารถเรียกใช้งานได้ง่าย คล่องตัว สะดวก และรวดเร็วก็จะทำให้การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Phakamach et al., 2023; Jafar & Keykha, 2024) ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอของบุคลากรทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องดำเนินการโดยต้องมีการกำหนดแผนงานทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวรวมถึงการประเมินสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นระยะ ๆ ตามบริบทที่กำหนดเพื่อให้บุคลากรของแต่ละมหาวิทยาลัยมีสมรรถนะที่เหมาะสมสำหรับการให้บริการนักศึกษาอย่างมีคุณภาพต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดทำการวิจัยเพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษา โดยประยุกต์ตามแนวคิดและทฤษฎีให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา

สมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ การวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงเอไอที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานครที่เหมาะสม เป็นประโยชน์ และเพื่อเป็นกลไกสำคัญสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอของบุคลากรให้มีสมรรถนะเชิงเอไอในบริบทของการศึกษาดิจิทัลอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแบบลู่เข้า-คู่ขนาน (Convergent Parallel Approach) โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2567 ประกอบด้วย (1) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (2) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (3) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (4) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และ (5) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 คน จากการเลือกผู้บริหารแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนดและแบบก้นหิมะ (Snowball) ได้แก่ (1) ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐและเอกชน (2) ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐและเอกชน อย่างน้อย 3 ปี และ (3) ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ประสบความสำเร็จและมีรางวัลคุณภาพเชิงประจักษ์ในการพัฒนา

องค์กรระดับอุดมศึกษา 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นผู้บริหารระดับสูงรวมถึงคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) จำนวน 5 สถาบัน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistate Sampling) จำนวน 558 คน

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีแผนงานและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะของสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย (1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary) เกี่ยวกับสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษายุคเอไอ วิเคราะห์และสรุปประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะรวมถึงองค์ประกอบของสมรรถนะเชิงเอไอ และ (2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 12 คน ที่มีผลงานเชิงประจักษ์และประสบความสำเร็จในการบริหาร

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการนำผลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) เพื่อค้นหาองค์ประกอบสำคัญโดยดำเนินการดังนี้ (1) วิเคราะห์และสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการ PCA ร่วมกับการหมุนแกนแบบมุมแหลม (Oblique Rotation) ด้วยวิธีโปรแมกซ์ (2) การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์โดยใช้สูตร Pearson's Product Moment Correlation Coefficient และ (3) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน สามารถแบ่งขั้นตอนตามลำดับด้วยการกำหนดข้อมูลจำเพาะ ทดสอบความสอดคล้องโมเดล การวัดขององค์ประกอบ และการแปรผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งพิจารณาจากค่าความสัมพันธ์ระหว่างโมเดล (Chi-square) ค่าความสามารถในการปรับโมเดล (df) ค่าทดสอบความสอดคล้อง (p-value) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) และค่าดัชนีรากของกำลังที่สองเฉลี่ยส่วนที่เกิน (RMR)

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบองค์ประกอบของสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งใช้วิธีทวิภาคีสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยการนำข้อมูลเชิงประจักษ์ในขั้นตอนที่ 1 และ 2 มาตรวจสอบข้อมูลว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกัน และมีความสอดคล้องกันอย่างไร เพื่อหาข้อสรุปคุณลักษณะ

และองค์ประกอบโดยใช้วิธีการบอกองค์ประกอบ (Composition) และพรรณนาความ (Narrative) ตามรายการที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ด้านการบริหารงานอุดมศึกษา จำนวน 9 คน จากการเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง โดยการนำข้อมูลในขั้นตอนที่ 3 มากำหนดเป็นแนวทางเพื่อหาข้อสรุปแนวทางที่เหมาะสมของการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานครโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) และจำแนกข้อมูล (Data Classification) ตามประเด็นการวิจัยที่กำหนด

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 12 คน และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ผ่านระบบออนไลน์ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสร้างลิงค์ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 558 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามและลิงค์ข้อมูลคืนมา จำนวน 558 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2568

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ทโดยมีเนื้อหา 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้เอไอ 2) ด้านการใช้และการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือเอไอ และ 3) ด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงเอไอ รวมทั้งสิ้น 21 รายการ ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview Guide)

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามโดยการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง เนื้อหา และการใช้ถ้อยคำโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือการวิจัย จำนวน 3 คน พิจารณาเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .672-.954 แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาทดสอบหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร Cronbach's Alpha Coefficient และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยหาค่า Item Total Correlation ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .924

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดหัวข้อ/กลุ่มหัวข้อและแนวคิดสำคัญอันเป็นแก่นสารของการวิจัยโดยใช้วิธีการบอกร่องประกอบและพรรณนาความ และ 2) ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์โดยการแจกแจงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือที่ใช้ศึกษาองค์ประกอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับน้อย และ ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนที่กำหนดสามารถแสดงผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะของสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านการรู้เอไอ (AI Literacy) หมายถึง การมีสมรรถนะเชิงเอไอในการเข้าถึง ค้นหา คัดกรอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดการ ประยุกต์ใช้ สื่อสาร สร้าง แบ่งปัน การติดตามข้อมูลสารสนเทศและเนื้อหา (Content Media) ได้อย่างเหมาะสม ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ปลอดภัย มีมารยาท และไม่ละเมิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.2 ด้านการใช้และการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือเอไอ (AI Skill/ Problem Solving with Digital Tools) หมายถึง การมีสมรรถนะเชิงเอไอในการใช้เครื่องมือได้อย่างคล่องตัว มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการ และสามารถประยุกต์ใช้ในงานสำหรับการแก้ปัญหา รวมถึงสามารถปรับปรุงพัฒนาสมรรถนะตนเองให้เท่าทันโลก

1.3 ด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงเอไอ (Adaptive Digital Transform) หมายถึง การมีสมรรถนะเชิงเอไอในการยืดหยุ่นและปรับตัวต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกระแสความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นต้น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ริเริ่มและเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนการพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงานไปสู่สังคมเอไอที่สมบูรณ์แบบ

2. องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร

1) การวิเคราะห์องค์ประกอบและสกัดองค์ประกอบกำหนดเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบโดยองค์ประกอบนั้นต้องมีค่าไอเกน (Eigen Value) ตั้งแต่ 1.0 ขึ้นไป จากข้อมูลเชิงปริมาณได้ตัวแปร จำนวน 104 ตัวแปร โดยตัวแปรแต่ละตัวในองค์ประกอบต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

2) การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์โดยใช้สูตรเพียร์สันโปรดักโมเมนต์พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าระหว่าง .05 - .95 ตัวแปรส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางและมีทิศทางเป็นบวก แสดงว่าตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจต่อไปได้ และทำการทดสอบค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity ของตัวแปรสังเกตทุกตัวพบว่า มีค่า Bartlett's Test of Sphericity เท่ากับ 31004.13 มีค่า df เท่ากับ 3645 และค่า p-value มีค่าน้อยกว่า .001 แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่ใช่เมทริกซ์เอกลักษณะ และมีค่าดัชนี Kaiser-Meyerolkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ .959 ซึ่งมีความมากกว่า .50 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

3) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยพิจารณาจากค่าความสัมพันธ์ระหว่างโมเดล (Chi-square) เท่ากับ 122 ค่าความสามารถในการปรับโมเดล (df) เท่ากับ 101 ค่าทดสอบความสอดคล้อง (p-value) เท่ากับ .085 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .985 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .994 และค่าดัชนีรากของกำลังที่สองเฉลี่ยส่วนที่เกิน (RMR) เท่ากับ .038

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจจากข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า องค์ประกอบหลักของสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานครมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย 2) ด้านทักษะพิสัย และ 3) ด้านจิตพิสัย ส่วนองค์ประกอบย่อยมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) พื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ (2) การเข้าถึงเอไอ (3) การใช้เอไอ (4) การผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอ (5) การสื่อสารเอไอ (6) การจัดการสื่อเอไอ และ (7) การประเมินค่าเอไอ ซึ่งมีตัวบ่งชี้รวมทั้งสิ้น 104 รายการ โดยองค์ประกอบทั้งหมดสามารถอธิบายถึงสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานครได้ร้อยละ 83.664 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจตัวบ่งชี้สมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย (ความรู้, ทักษะ, การตระหนักรู้/ เข้าใจ)	จำนวน รายการจาก แบบสอบถาม	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละ ของความ แปรปรวน
1.พุทธิพิสัย	1) พื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัล	104	86.306	83.664
2.ทักษะพิสัย	2) การเข้าถึงดิจิทัล			
3.จิตพิสัย	3) การใช้ดิจิทัล			
	4) การผลิตและการสร้างสรรค์สื่อ ดิจิทัล			
	5) การสื่อสารดิจิทัล			
	6) การจัดการสื่อดิจิทัล			
	7) การประเมินค่าดิจิทัล			

3. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร

จากผลการตรวจสอบองค์ประกอบสามารถนำมากำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีทวิภาคีวิจัยสามเส้าด้านข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ซึ่งแสดงถึงวิธีการพัฒนา กระบวนการพัฒนา และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอดังนี้

3.1 วิธีการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานครสามารถทำได้ 5 วิธี ได้แก่ (1) การเรียนรู้และพัฒนาด้วยตนเอง (2) การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ (3) การใช้กรณีศึกษา (4) การเรียนรู้ผ่านเอไอ และ (5) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่วนกิจกรรมการพัฒนา ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เอไอ การศึกษาจากตัวแบบ และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เป็นต้น ในทางปฏิบัติควรมีการปรับใช้วิธีการพัฒนาที่เหมาะสมโดยจะขึ้นอยู่กับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์แห่งนั้นเป็นหลัก

3.2 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานครที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการ ASIMI ประกอบด้วย (1) การประเมินและระบุความต้องการ (Assess and Identify Needs: A) โดยเริ่มจากการประเมินทักษะ AI ปัจจุบันและระบุทักษะที่จำเป็น สำหรับบทบาทงานหรือเป้าหมายองค์กรเพื่อหาช่องว่างที่ต้องพัฒนา (2) การกำหนดเป้าหมายและวางแผน (Set Goals and Plan: S) โดยตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ AI ที่ชัดเจนและวางแผนการพัฒนาที่เหมาะสม เช่น การอบรม เรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ หรือการโค้ชจากผู้เชี่ยวชาญ (3) การลงมือพัฒนาและฝึกปฏิบัติ (Implement and Practice: I) โดยดำเนินการตามแผนที่วางไว้ พร้อมส่งเสริมการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อนำความรู้ AI ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง (4) การติดตามและประเมินผล (Monitor and Evaluate: M) โดยการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลลัพธ์ว่าเป้าหมายบรรลุหรือไม่ รวมถึงประเด็นข้อเสนอแนะ และ (5) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement: I) โดยนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการพัฒนา เพื่อให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี AI ได้เสมอรวมถึงการวางแผนพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอในระยะถัดไป

นอกจากนี้ การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรกำหนดรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะโดยสร้างเป็นชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแยกตามฟังก์ชันการทำงาน เช่น บุคลากรสายวิชาการและบุคลากรสายสนับสนุน หรือกำหนดตามระดับการใช้งานโดยพิจารณาตามสมรรถนะที่กำหนด เช่น ระดับพื้นฐาน ระดับปฏิบัติการ และระดับชำนาญการ เป็นต้น โดยต้องมีตัวชี้วัดสำหรับการติดตามประเมินผลสมรรถนะเชิงเอไอในภาพรวมเป็นระยะ ๆ หรือเป็นวงรอบเพื่อการปรับปรุงสมรรถนะเชิงเอไอให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ (1) การมีหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอ (2) การสนับสนุนทรัพยากรการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไออย่างเหมาะสม (3) การกำหนดตัวชี้วัดสมรรถนะเชิงเอไอที่สามารถประเมินสมรรถนะได้จริง (4) การกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และ (5) การสร้างเครือข่ายการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อการศึกษาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากรายงานผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นมีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลเพื่อชี้ให้เห็นประเด็นการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ความสอดคล้องกับผลงานวิจัยในอดีตและผลงานวิชาการที่ผ่านมาได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานครประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้เอไอ (AI Literacy), 2) ด้านการใช้และการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือเอไอ (AI Skill/ Problem Solving with Digital Tools) และ 3) ด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงเอไอ (Adaptive AI Transform) ทั้งนี้เนื่องจากคุณลักษณะดังกล่าวสามารถแสดงถึงสมรรถนะเชิงเอไอของบุคลากรทางการศึกษาสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jafar and Keykha (2024) และ Mambile and Mwogosi (2025) ที่พบว่า สมรรถนะเชิงเอไอเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตและการนำไปใช้ในการทำงานยุคปัจจุบันซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้พื้นฐาน ได้แก่ การรู้เอไอ การใช้เอไอ การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือเอไอ และการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงเอไอ

2. องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานครมี 7 องค์ประกอบ 104 ตัวบ่งชี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอสำหรับการนำไปใช้งานประจำวัน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kang (2023), Saib et al. (2023) และ Routray and Khandelwal (2024) ที่พบว่า การมีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอสามารถทำให้ผู้ใช้เครื่องมือเอไอเพื่อการจัดการศึกษาได้อย่างเต็มความสามารถและบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

2.2 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงเอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานทางการศึกษามีความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงเอไอสำหรับการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kang (2023), Phakamach et al. (2023) และ Saib et al. (2023) ที่พบว่า การเข้าถึงดิจิทัลหรือเอไอเป็นสมรรถนะสำคัญสำหรับการค้นหา บันทึก และจัดเก็บข้อมูลสำหรับการนำไปใช้ให้ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ

2.3 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการใช้เอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/

เข้าใจเกี่ยวกับการใช้เอไอ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Reddy et al. (2022), Kang (2023) และ Routray and Khandelwal (2024) ที่พบว่า ความสามารถและทักษะในการใช้เอไอเพื่อการศึกษาในองค์กรจะสามารถแสดงถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเชิงประจักษ์

2.4 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอสำหรับการพัฒนาสื่อที่มีคุณภาพ โดยสอดคล้องกับคำกล่าวของ Phakamach et al. (2022) และงานวิจัยของ Saib et al. (2023) ที่ระบุว่า การผลิตและสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลหรือเอไอเพื่อการศึกษาเป็นความสามารถในการทำงานสำหรับการพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

2.5 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารเอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารเอไอสำหรับการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือร่วมใจ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Parkatti et al. (2022), Yadav (2022), Saib et al. (2023) และ Routray and Khandelwal (2024) ที่กล่าวว่า การสื่อสารในยุคเอไอเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานในปัจจุบันและอนาคต บุคลากรทางการศึกษาต้องสามารถสื่อสารเชิงเอไอได้ทุกรูปแบบสำหรับการทำงานและการสนับสนุนการศึกษา

2.6 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสื่อเอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสื่อเอไอสำหรับการนำไปใช้ในการจัดการศึกษา โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kang (2023) และ Aad and Hardey (2025) ที่พบว่า การจัดการสื่อเอไอเป็นการใช้กลยุทธ์อีกรูปแบบหนึ่งในการเป็นเครื่องมือสำหรับการทำงานและการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้นบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความสามารถในการจัดการเอไอที่เป็นระบบ

2.7 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินค่าเอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินค่าเอไอสำหรับการรู้ถึงคุณประโยชน์และจรรยาบรรณเอไอ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Parkatti et al. (2022), Yadav (2022) และ Saib et al. (2023) ที่พบว่า บุคลากรควรมีความสามารถในการแยกแยะคุณประโยชน์ของสื่อเอไอและความสามารถในการนำสื่อที่มีคุณภาพมาใช้งานสำหรับการพัฒนาองค์กรไปสู่ความยั่งยืน

3. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับบุคลากรทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเอไอ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Parkatti et al. (2022), Saib et al. (2023), Routray and Khandelwal (2024) และ Aad and Hardey (2025) ที่พบว่า การพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับบุคลากรในองค์กรยุคเศรษฐกิจดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตและการนำไปใช้ในการทำงาน การเรียนรู้เชิงเอไอจะช่วยให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทุกสถานการณ์ ซึ่งทำให้องค์กรสามารถดำรงอยู่และเติบโตอย่างยั่งยืนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเอไอแบบพลิกโฉม ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาบุคลากรและการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการวางแผนการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการจัดการศึกษายุคเอไอต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะ องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้สามารถแสดงถึงสมรรถนะเชิงเอไออย่างชัดเจน ดังนั้นในการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวอาจจัดเป็นชุดฝึกสำหรับการพัฒนาตนเองและองค์กรโดยจำแนกตามสมรรถนะของบุคลากร

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ประกอบและแนวทางไปใช้กำหนดเป็นเกณฑ์/มาตรฐานประจำตำแหน่งสำหรับบุคลากรในระดับอุดมศึกษาตามสมรรถนะ เช่น สมรรถนะหลัก ได้แก่ สมรรถนะการใช้เอไอที่จำเป็นเพื่อ เช่น (1) ประโยชน์ต่อองค์กร (2) พัฒนาศักยภาพขององค์กร และ (3) บรรลุเป้าหมายขององค์กร สมรรถนะตามสายงาน ได้แก่ สมรรถนะที่ต้องการนำไปใช้งาน เช่น (1) ทักษะเชิงเอไอเพื่อสนับสนุนภารกิจตามสายงาน (2) ความสามารถเชิงเอไอพัฒนาสายงานอย่างต่อเนื่อง และ (3) การพัฒนาทักษะให้เท่าทันต่อการพลิกโฉมทางการศึกษา

3. การนำคุณลักษณะ องค์ประกอบ และแนวทางจากผลการวิจัยไปใช้ ควรคำนึงถึงบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งนั้นทั้งในเชิงกายภาพและสภาพแวดล้อมในการทำงาน อีกทั้งรูปแบบในการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาคุณลักษณะของสมรรถนะเชิงเอไอก็สามารถปรับปรุงรูปแบบ วิธีการ และกระบวนการตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยการพัฒนาเป็นชุดฝึกปฏิบัติการเฉพาะทางที่สะท้อนถึงคุณลักษณะและสมรรถนะเชิงเอไอของผู้จัดการศึกษาอย่างแท้จริง

2. ควรศึกษาปัจจัยเชิงบวกที่นำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงแนวนโยบายของหน่วยงานที่กำกับดูแลเป็นสำคัญ

3. ควรศึกษาวิจัยเชิงลึกเพื่อนำข้อค้นพบไปใช้ในการพัฒนาแพลตฟอร์มเอไอเพื่อการเพิ่มสมรรถนะเชิงเอไอของบุคลากรทางการศึกษาสำหรับการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทสังคมไทยและมุ่งมั่นพัฒนาไปสู่สากล

เอกสารอ้างอิง (References)

- Aad, S., & Hardey, M. (2025). Generative AI: Hopes, controversies and the future of faculty roles in education. *Quality Assurance in Education*, 33(2), 267-282.
- Jafari, F., & Keykha, A. (2024). Identifying the opportunities and challenges of artificial intelligence in higher education: A qualitative study. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 16(4), 1228-1245.
- Kang, H. (2023). Artificial intelligence and its influence in adult learning in China. *Higher Education, Skills and Work-Based Learning*, 13(3), 450-464.
- Marengo, A., Pagano, A., Pange, J., & Soomro, K.A. (2024). The educational value of artificial intelligence in higher education: A 10-year systematic literature review. *Interactive Technology and Smart Education*, 21(4), 625-644.
- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2019). Higher education act B.E. 2019. Bangkok: Shipping and Parcel Printing Houses.
- Parkatti, A., Saari, T., Tammelin, M., & Villi, M. (2022). Framing digital competence in media work – The case of Finland. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 42(13/14), 15-29.
- Phakamach, P. (2023). Educational innovation: Elements and mechanisms for the development of Thai educational institutions towards internationalization. *Journal of Education and Innovative Learning*, 3(2), 161-180.
- Phakamach, P., Panjarattanakorn, D., & Onsampant, S. (2023). Conceptualization and development of digital leadership to drive corporate digital transformation

- for sustainable success. *International Journal of Educational Communications and Technology*, 3(2), 27-39.
- Phakamach, P., Senarith, P., & Wachirawongpaisarn, S. (2022). The metaverse in education: The future of immersive teaching & learning. *RICE Journal of Creative Entrepreneurship and Management*, 3(2), 75-88.
- Reddy, P., Sharma, B., Chaudhary, K., Lolohea, B., & Tamath, R. (2022). Information literacy: A desideratum of the 21st century. *Online Information Review*, 46(3), 441-463.
- Routray, R., & Khandelwal, K. (2024). Artificial intelligence (AI) adoption: Do Generation Z students feel technostress in deploying AI for completing courses of study at universities?. *Asian Education and Development Studies*, 13(5), 534-545.
- Saib, M.O., Rajkoomar, M., Naicker, N., & Olugbara, C.T. (2023). Digital pedagogies for librarians in higher education: A systematic review of the literature. *Information Discovery and Delivery*, 51(1), 13-25.
- Yadav, A.K.S. (2022). The essential skills and competencies of LIS professionals in the digital age: Alumni perspectives survey. *Global Knowledge, Memory and Communication*, 71(8/9), 837-856.